Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NILS WAHL
prednesené 21. apríla 2016*

Vec C-221/15

Openbaar Ministerie
proti
Etablissements Fr. Colruyt NV

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel, Belgicko)]

„Smernica 2011/64/EÚ — Spotrebné dane z tabakových výrobkov — Maloobchodná cena tabakových výrobkov — Kontrolná známka — Minimálne ceny — Voľný pohyb tovaru — Množstevné obmedzenia — Článok 101 ZFEÚ“

1. Aj po štyroch desaťročiach od prijatia prvej smernice o harmonizácii spotrebných daní z tabakových výrobkov**, je v určitom zmysle prekvapujúce, že ustanovenia posledného aktuálneho znenia smernice upravujúcej túto oblasť*** stále vyžadujú výklad Súdneho dvora.

2. Ako však vyplýva z otázok vnútroštátneho súdu, zlučiteľnosť vnútroštátnych opatrení upravujúcich ceny tabakových výrobkov na domácom trhu s právom EÚ zostáva problematická a vyžaduje objasnenie. Tieto ťažkosti sa týkajú nielen ustanovení vyššie uvedenej smernice, ale tiež uplatniteľnosti pravidiel EÚ o voľnom pohybe tovaru a voľnej súťaži na vnútroštátne opatrenia.

3. V prejednávanej veci je Súdny dvor vyzvaný, aby objasnil, či vnútroštátny právny predpis, ktorý je predmetom konania vo veci samej, je zlučiteľný s článkom 15 ods. 1 smernice 2011/64, článkom 34 ZFEÚ a článkom 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ.

I – Právny rámec

A – *Smernica 2011/64*

4. Smernica 2011/64 je kodifikáciou troch predchádzajúcich smerníc týkajúcich sa daní z tabakových výrobkov.****

* Jazyk prednesu: angličtina

** Tou smernicou bola smernica Rady 72/464/EHS z 19. decembra 1972 o iných daniach, ktoré ovplyvňujú spotrebu spracovaného tabaku, ako je daň z obratu [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 303, 1972, s. 1).

*** Smernica Rady 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov (Ú. v. EÚ L 176, 2011, s. 24).

**** Smernica Rady 92/79/EHS z 19. októbra 1992 o aproximácii daní z cigariet (Ú. v. ES L 316, 1992, s. 8; Mim. vyd. 03/013, s. 202); smernica Rady 92/80/EHS z 19. októbra 1992 o aproximácii daní z tabakových výrobkov s výnimkou cigariet (Ú. v. ES L 316, 1992, s. 10; Mim. vyd. 03/013, s. 204) a smernica Rady 95/59/ES z 27. novembra 1995 o iných daniach, ktoré ovplyvňujú spotrebu vyrobeného tabaku, ako je daň z obratu (Ú. v. ES L 291, 1995, s. 40; Mim. vyd. 09/001, s. 283).

5. Odôvodnenia 3, 9 a 10 smernice 2011/64 stanovujú:

„(3) Jedným z cieľov Zmluvy o fungovaní Európskej únie je zachovať hospodársku úniu s vlastnosťami, ktoré sú podobné tým na domácom trhu, so zdravou konkurenciou. V oblasti tabakových výrobkov to podmieňuje, aby spotrebné dane vyrubené na tieto produkty v členských krajinách neznehodnocovali konkurenčné podmienky a neobmedzovali voľný pohyb týchto produktov v rámci Únie.

…

(9) Harmonizácia štruktúr spotrebných daní musí viesť najmä k tomu, aby konkurencia medzi kategóriami tabakových výrobkov patriacich do rovnakej skupiny nebola následkom zdanenia znehodnotená a aby došlo k otvoreniu národných trhov členských krajín.

(10) Nevyhnutné požiadavky voľnej súťaže zahŕňajú voľnú tvorbu cien všetkých skupín tabakových výrobkov.“

6. Podľa článku 1 smernice 2011/64 cieľom tohto právneho predpisu je určiť všeobecné zásady harmonizácie štruktúry a sadzieb spotrebnej dane, ktorej podliehajú tabakové výrobky v členských štátoch.

7. Článok 15 ods. 1 smernice 2011/64 stanovuje:

„Výrobcovia alebo prípadne ich zástupcovia alebo splnomocnenci v Únii, ako aj dovozcovia z tretích krajín voľne stanovujú pre každý zo svojich výrobkov a pre každý členský štát, v ktorom majú byť tieto výrobky dané do obehu, maximálnu maloobchodnú cenu.

Prvý pododsek však nemôže byť postavený proti presadzovaniu vnútroštátnych systémov právnych predpisov o dozore nad cenami alebo dodržiavaní predpísaných cien, za predpokladu, že sú zlučiteľné s právnymi predpismi Únie.“

B – *Belgické právo*

8. Článok 7 ods. 2a bod 1 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten (zákona z 24. januára 1977 o ochrane zdravia spotrebiteľa v oblasti potravín a iných tovarov*****, ďalej len „sporný zákon“) stanovuje:

„Reklama a sponzorovanie tabakových výrobkov, výrobkov na tabakovej báze a podobných výrobkov, ďalej len ako tabakové výrobky, je zakázaná.

Reklamou alebo sponzorovaním sa rozumie každé oznámenie alebo konanie, ktoré sa priamo alebo nepriamo snaží podporiť predaj, bez ohľadu na miesto, použité komunikačné prostriedky alebo použitú techniku.“

II – **Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky**

9. Etablissements Fr. Colruyt NV (ďalej len „Colruyt“) prevádzkuje v Belgicku viacero supermarketov.

***** *Moniteur belge*, 8. apríla 1977, s. 4501.

10. Podľa vnútroštátneho súdu Colruyt predávala rôzne tabakové výrobky za jednotkovú cenu, nižšiu akou bola cena uvedená na kontrolnej známke pripevnenej výrobcom alebo dovozcom, pričom aplikovala dočasné všeobecné zľavy, ako aj množstevné zľavy na niektoré tabakové výrobky, a ponúkala všeobecnú zľavu členom mládežníckych hnutí. Openbaar Ministerie (štátna prokuratúra) zastávala názor, že Colruyt týmto konaním porušila sporný zákon, pretože, okrem iného, predaj tabakových výrobkov za cenu nižšiu ako je cena uvedená na kontrolnej známke predstavuje konanie, ktoré sa priamo alebo nepriamo snaží podporiť predaj týchto výrobkov.

11. Po tom, ako Correctionele Rechtbank te Brussel (Trestný súd Brusel), rozhodol, že v danej veci došlo k porušeniu, bola daná vec postúpená v rámci odvolacieho konania pred hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel).

12. Pred týmto súdom Colruyt tvrdila, že zákaz používať maloobchodné ceny, ktoré sú nižšie ako cena uvedená na kontrolnej známke, je v rozpore s právom EÚ, konkrétne s článkom 15 ods. 1 smernice 2011/64, článkom 34 ZFEÚ a článkom 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ.

13. Vnútroštátny súd, berúc do úvahy pochybnosti týkajúce sa výkladu týchto ustanovení, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce otázky.

„1. Bráni článok 15 ods. 1 smernice 2011/64/EÚ, prípadne v spojení s článkami 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie zo 7. decembra 2000, vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom/dovozcom na kontrolnej známke?

2. Bráni článok 34 ZFEÚ vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom/dovozcom na kontrolnej známke?

3. Bráni článok 4 ods. 3 [ZEÚ]****** v spojení s článkom 101 ZFEÚ vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom/dovozcom na kontrolnej známke?“

14. Písomné pripomienky predložili Colruyt, belgická, francúzska a portugalská vláda a Komisia. Colruyt, belgická a francúzska vláda a Komisia predložili aj ústne pripomienky počas pojednávania 17. februára 2016.

III – **Analýza**

A – *Prípustnosť*

15. Belgická a francúzska vláda spochybňujú prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania z dvoch dôvodov: na jednej strane sa otázky týkajú ustanovení práva EÚ, ktoré nie sú relevantné v konaní vo veci samej, a na druhej strane hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel) neposkytol dostatočné informácie o právnom a skutkovom kontexte sporu v konaní vo veci samej.

16. Tieto argumenty ma nepresvedčili.

****** Hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel) odkazuje na článok 4 ods. 3 ZFEÚ, čo ja považujem len za redakčné nedopatrenie, keďže toto ustanovenie nie je v danej otázke relevantné.

17. Po prvé nedomnievam sa, že ustanovenia EÚ, na ktoré odkazuje hof van beroep te Brussel (Odvolací súd Brusel), je možné považovať za irelevantné v konaní vo veci samej. Tento súd sa snaží zistiť, či vnútroštátne ustanovenie, ktoré Colruyt údajne porušila, je v súlade s právom EÚ. Je zrejmé, že ak by bolo takéto ustanovenie nezlučiteľné s právom EÚ, nie je možné uložiť Colruyt za jeho porušenie trest. V tejto súvislosti poznamenávam, že vnútroštátne ustanovenia v oblasti trestného práva, ktoré ukladajú tresty za správanie, ktoré pripúšťajú, alebo ktoré nariaďujú právne predpisy EÚ, alebo ktoré by zbavili tieto predpisy ich *potrebného účinku*, sú nezlučiteľné so Zmluvou[*******] a vnútroštátny súd ich teda nemá uplatňovať.[********]

18. Po druhé, aj keď je pravda, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je možné považovať za stručný, dospel som k záveru, že uvedené časti postačujú na zodpovedanie položených otázok. Tento návrh teda je v súlade s článkom 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené je teda potrebné zamietnuť námietku neprípustnosti ako nedôvodnú.

B – *O prvej otázke*

20. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 15 ods. 1 smernice 2011/64 bráni vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zakazuje maloobchodníkom použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom alebo dovozcom na kontrolnej známke.

21. V úvode by som chcel pripomenúť, že cieľom smernice 2011/64, rovnako ako jej predchodcov, je zabezpečenie fungovania vnútorného trhu a podpora zdravej konkurencie tým, že harmonizuje systémy členských štátov v oblasti spotrebnej dane z tabakových výrobkov. Odôvodnenie 3 smernice 2011/64 stanovuje, že tieto ciele by sa mali dosiahnuť tým, že spotrebné dane vyrubené na tabakové výrobky neznehodnocujú konkurenčné podmienky a neobmedzujú voľný pohyb týchto produktov v rámci Únie.

22. To znamená, že teraz preskúmam zlučiteľnosť sporného zákona v súvislosti s ustanoveniami článku 15 ods. 1 smernice 2011/64.

1. Článok 15 ods. 1 prvý pododsek smernice 2011/64

23. Článok 15 ods. 1 prvý pododsek smernice 2011/64 prikazuje členským štátom umožniť výrobcovi alebo dovozcovi stanoviť maximálnu maloobchodnú cenu spracovaného tabaku. Zabezpečuje tým, že výrobcovia a dovozcovia budú, pokiaľ ide o cenu, konkurencieschopní a zároveň zaručuje, že určenie základu dane pomernej spotrebnej dane bude podliehať rovnakým pravidlám vo všetkých členských štátoch.[*********]

24. Zdá sa mi, že sporný zákon nepredstavuje žiadne ťažkosti, pokiaľ ide o toto ustanovenie. Jednoducho bráni maloobchodníkom v tom, aby predávali tabakové výrobky za cenu nižšiu, ako je cena uvedená na kontrolnej známke. Podstatným je to, že cenu uvedenú na kontrolnej známke si môžu naďalej voľne stanoviť výrobcovia alebo dovozcovia, ktorí môžu využiť každú konkurenčnú výhodu, ktorú môžu mať v porovnaní s ich konkurentmi. Z tohto dôvodu nie je sporný zákon v rozpore s právom výrobcov alebo dovozcov voľne stanovovať svoju maximálnu maloobchodnú cenu.

[*******] Pozri okrem iného rozsudky z 19. marca 2002, Komisia/Taliansko, C-224/00, EU:C:2002:185, a zo 6. marca 2007, Placanica a i., C-338/04, C-359/04 a C-360/04, EU:C:2007:133.

[********] Pozri rozsudky z 28. apríla 2011, El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, bod 55, a z 29. februára 1996, Skanavi a Chryssanthakopoulos, C-193/94, EU:C:1996:70, bod 17.

[*********] Pozri rozsudky zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 36, a z 19. októbra 2000, Komisia/Grécko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 20.

25. Pokiaľ ide o maloobchodníkov, smernica 2011/64 sa o nich jednoducho nezmieňuje, nie to ešte aby upravovala ich rovnocenné právo voľne stanoviť ceny. Môžem dodať, že toto opomenutie je vysvetlené cieľom smernice, ktorá, ako už bolo povedané, si kladie za cieľ harmonizovať spotrebné dane, a preto sa týka zabezpečenia rovnocenných podmienok prístupu pre dovozcov a výrobcov tabakových výrobkov na trh.

26. Tento názor sa zdá byť potvrdený rozsudkom GB-INNO-BM. Vnútroštátne opatrenie bolo v danom prípade v skutočnosti takmer totožné so sporným zákonom a bolo preskúmané v zmysle článku 5 ods. 1 smernice 72/464, predchodcom článku 15 ods. 1 smernice 2011/64. Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého je uložená predajná cena, a síce cena uvedená na kontrolnej známke, za ktorú sa predávajú spotrebiteľovi dovážané alebo domáce tabakové výrobky, nie je zakázané, za predpokladu, že táto cena (teda cena uvedená na kontrolnej známke) je voľne stanovená výrobcom alebo dovozcom.[**********]

27. Smernica o spotrebných daniach z tabakových výrobkov však bola od prijatia rozsudku GB-INNO-BM prepracovaná a konsolidovaná a jej výklad bol objasnený bohatou judikatúrou. Táto judikatúra sa zaoberala najmä problematikou vnútroštátnych opatrení stanovujúcich minimálne ceny, ktoré následne obmedzili možnosť výrobcov alebo dovozcov voľne stanoviť maximálne ceny. Vzhľadom na to, že podľa sporného zákona sa maximálna cena *de facto* rovná minimálnej maloobchodnej cene, považujem za užitočné a potrebné preskúmať sporný zákon v zmysle týchto novších zmien týkajúcich sa minimálnej ceny.

28. Vo veci Komisia/Grécko dospel Súdny dvor k záveru, že opatrenie, podľa ktorého bola minimálna maloobchodná cena pre tabakové výrobky stanovená na základe ministerskej vyhlášky, bolo v rozpore s článkom 9 smernice 95/59 (ďalší predchodca článku 15 ods. 1 smernice 2011/64). Súdny dvor konštatoval, že stanovenie minimálnej ceny na základe ministerskej vyhlášky nevyhnutne obmedzilo slobodu výrobcov alebo dovozcov stanoviť ich ceny, keďže nesmeli stanoviť ich maximálnu maloobchodnú cenu tak, aby bola nižšia ako povinné minimum.[***********]

29. Následne Súdny dvor vo veci Komisia/Francúzsko dospel k záveru, že opatrenie, podľa ktorého nesmela byť minimálna maloobchodná cena pre tabakové výrobky nižšia ako 95 % priemernej ceny tabakových výrobkov na trhu, bolo tiež v rozpore s článkom 9 smernice 95/59, pretože viedlo k vylúčeniu cenovej súťaže medzi výrobcami a dovozcami.[************]

30. V obidvoch prípadoch viedli vnútroštátne opatrenia k obmedzeniu slobody výrobcov a dovozcov stanoviť svoje ceny za obvyklých podmienok hospodárskej súťaže. V každom prípade minimálna cena, stanovená či už jednostranne vnútroštátnymi orgánmi, alebo odvolávajúc sa na priemernú cenu, nevyhnutne bráni výrobcom voľne stanoviť ich maximálnu maloobchodnú cenu: maximálna cena nemôže byť za žiadnych okolností nižšia, ako je povinné minimum.

31. Vyššie uvedená judikatúra ma vedie k záveru, že opatrenia, ktorými sa stanovujú minimálne ceny, sú zakázané len v prípade, ak majú vplyv na slobodu výrobcov alebo dovozcov stanoviť maximálne ceny, a v dôsledku toho rušia akúkoľvek potenciálnu konkurenčnú výhodu, ktorú môžu mať výrobcovia alebo dovozcovia voči svojim konkurentom.

32. Sporný zákon ponecháva výrobcom a dovozcom voľnosť pri stanovení ich maximálnej maloobchodnej ceny a nemá vplyv na ich schopnosť konkurovať v otázke ceny. Z týchto dôvodov sa domnievam, že článok 15 ods. 1 prvý pododsek smernice 2011/64 nebráni takému opatreniu, akým je sporný zákon, podľa ktorého maloobchodník nesmie predávať tabakové výrobky za cenu nižšiu, ako je cena stanovená výrobcami alebo dovozcami na kontrolnej známke.

********** Pozri rozsudok zo 16. novembra 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, bod 64.

*********** Pozri rozsudok z 19. októbra 2000, Komisia/Grécko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 21.

************ Pozri rozsudok zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 41.

2. Článok 15 ods. 1 druhý pododsek smernice 2011/64

33. Bez ohľadu na tento záver treba spomenúť skutočnosť, že článok 15 ods. 1 druhý pododsek smernice 2011/64 uvádza, že zásada stanovená v prvom pododseku nebráni presadzovaniu „vnútroštátnych systémov právnych predpisov o dozore nad cenami alebo dodržiavaní predpísaných cien, za predpokladu, že sú zlučiteľné s právnymi predpismi Únie“.

34. Zo znenia tohto ustanovenia jasne vyplýva, že druhý pododsek predstavuje výnimku z pravidla obsiahnutého v prvom pododseku. V podstate možno povedať, že na základe druhého pododseku sú členské štáty oprávnené – za určitých podmienok – zaviesť alebo zachovať určité vnútroštátne opatrenia, ktoré môžu mať dopad na schopnosť výrobcov a dovozcov voľne stanoviť maximálne ceny tabakových výrobkov.

35. V podstate, ak by sa dospelo k záveru, že sporný zákon nie je nezlučiteľný s článkom 15 ods. 1 prvým pododsekom smernice 2011/64, nebolo by potrebné preskúmať sporný zákon vo vzťahu k druhému pododseku rovnakého ustanovenia. Dôvod je zrejmý: keďže sporný zákon neporušuje zásadu zakotvenú v prvom pododseku, nie je potrebné určiť, či sa výnimka z tejto zásady môže uplatniť.

36. Ak však zoberiem do úvahy skutočnosť, že účastníci konania o tomto probléme často diskutovali, už len pre úplnosť vysvetlím, prečo zastávam názor, že sporný zákon nespadá do pôsobnosti článku 15 ods. 1 druhého pododseku smernice 2011/64.

37. Toto ustanovenie sa týka dvoch kategórií vnútroštátnych opatrení: tých, ktoré sa týkajú dozoru nad cenami, a tých, ktoré sa týkajú dodržiavania predpísaných cien.

38. Pokiaľ ide o skôr uvedenú kategóriu, je ustálenou judikatúrou, že výraz „dozor nad cenami“ sa vzťahuje *iba* na vnútroštátne opatrenie všeobecnej povahy, ktorého cieľom je kontrola rastu cien.********** Tento výraz sa týka predovšetkým všeobecných opatrení, ktorých cieľom je obmedzenie cenovej inflácie.**********

39. Pokiaľ ide o neskôr uvedenú kategóriu (dodržiavanie predpísaných cien), zdá sa, že Súdny dvor ju vykladal veľmi reštriktívne. Vo veci GB-INNO-BM dospel Súdny dvor k záveru, že predmetné ustanovenie umožnilo členským štátom stanoviť predajnú cenu len za predpokladu, že *táto cena bola voľne určená výrobcom alebo dovozcom.***********

40. Následne vo veci Komisia/Francúzsko bolo sporné, či vnútroštátne opatrenie, ktorým sa stanovuje minimálna maloobchodná cena tabakových výrobkov na 95 % priemernej ceny týchto výrobkov na trhu, je možné považovať za opatrenie týkajúce sa „dodržiavania predpísaných cien“ v zmysle terajšieho článku 15 ods. 1 druhého pododseku smernice 2011/64. Súdny dvor túto možnosť jednoznačne odmietol, keďže francúzsky systém nezabezpečil, aby stanovená minimálna cena nezhoršila potenciálnu konkurenčnú výhodu, ktorú majú výrobcovia alebo dovozcovia. Keďže došlo k naštrbeniu slobody výrobcov a dovozcov stanoviť ich maximálnu maloobchodnú cenu, tak ako to zaručuje článok 15 ods. 1 prvý pododsek, systém stanovujúci minimálnu cenu nemohol mať prospech z výnimky uvedenej v druhom pododseku tohto ustanovenia.********** V ostatných rozsudkoch

********** Pozri rozsudky z 21. júna 1983, Komisia/Francúzsko, 90/82, EU:C:1983:169, bod 22, a z 19. októbra 2000, Komisia/Grécko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 25.

********** Pozri rozsudok zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43 a tam citovanú judikatúru.

********** Pozri rozsudok zo 16. novembra 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, bod 64.

********** Rozsudok zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, body 41 až 44.

Súdny dvor v podstate postupoval rovnako, teda že vylúčil možnosť, že právne predpisy členských štátov, ktoré sa týkali stanovenia cien tabakových výrobkov, mohli byť považované za opatrenia týkajúce sa dodržiavania predpísaných cien v zmysle článku 15 ods. 1 druhého pododseku smernice 2011/64.**********

41. V skutočnosti Súdny dvor vo svojej judikatúre definoval pojem „dozor nad cenami“ ako „odkaz na cenu, ktorá je po určení zo strany výrobcu alebo dovozcu a schválení verejným orgánom stanovená ako maximálna cena a má byť ako taká dodržiavaná na všetkých stupňoch distribučného reťazca až po predaj spotrebiteľovi“.**********

42. Táto judikatúra ma vedie k záveru, že pokiaľ ide o opatrenia týkajúce sa dodržiavania predpísaných cien, článok 15 ods. 1 druhý pododsek už neobsahuje, ak vôbec niekedy obsahoval, výnimku z práva výrobcov alebo dovozcov voľne stanoviť ceny. Ide jednoducho o odkaz na to, čo vyplýva zo smernice ako takej, a síce, že členské štáty majú právo prijať opatrenia na zabezpečenie dodržiavania maximálnej maloobchodnej ceny stanovenej výrobcom alebo dovozcom na všetkých stupňoch distribučného reťazca vrátane predaja konečnému spotrebiteľovi.********** Táto možnosť zabezpečuje, že integrita systému spotrebných daní nie je naštrbená prekročením stanovených cien.**********

43. V tomto zmysle poznamenávam, že dotknutá právna úprava nie je opatrením zameraným na obmedzenie inflácie ani opatrením na zabezpečenie integrity systému spotrebných daní. V každom prípade sa mi teda zdá, že sporný zákon nespadá do pôsobnosti článku 15 ods. 1 druhého pododseku smernice 2011/64.

3. Články 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie

44. Nakoniec vnútroštátny súd požiadal Súdny dvor tiež o výklad článku 15 ods. 1 smernice 2011/64 v zmysle článku 20 („Rovnosť pred zákonom“) a 21 („Nediskriminácia“) Charty základných práv.

45. Vnútroštátny súd však nevysvetľuje, prečo by podľa jeho názoru mohli byť tieto ustanovenia považované v danom konaní za relevantné. Navyše nechápem, ako je možné sporný zákon vykladať ako právny nástroj, ktorý s porovnateľnými situáciami zaobchádza rozdielne, alebo ktorý vedie k diskriminácii na základe pohlavia, rasy, náboženského a politického presvedčenia.

46. Môj názor sa teda ani po zohľadnení článkov 20 a 21 Charty nemení.

47. Na záver článok 15 ods. 1 smernice 2011/64 nebráni vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená na kontrolnej známke, pokiaľ toto opatrenie umožňuje výrobcovi alebo dovozcovi voľne stanoviť cenu na kontrolnej známke.

********** Pozri rozsudky zo 4. marca 2010, Komisia/Rakúsko, C-198/08, EU:C:2010:112, bod 30, a zo 4. marca 2010, Komisia/Írsko, C-221/08, EU:C:2010:113, bod 41.

********** Pozri rozsudok zo 7. mája 1991, Komisia/Belgicko, C-287/89, EU:C:1991:188, bod 13 a tam citovanú judikatúru.

********** Pozri rozsudok zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43 a tam citovanú judikatúru.

********** Pozri rozsudky zo 4. marca 2010, Komisia/Francúzsko, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43, a z 19. októbra 2000, Komisia/Grécko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 26.

C – O druhej otázke

48. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či článok 34 ZFEÚ bráni vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom alebo dovozcom na kontrolnej známke.

49. V úvode by som chcel zdôrazniť, že vnútroštátny súd obmedzuje svoju otázku na zákaz znižovania ceny tabakových výrobkov. Hoci sa zdá, že ten istý vnútroštátny právny predpis zakazuje reklamu a iné formy propagácie, tieto aspekty právnej úpravy nie sú predmetom otázky položenej vnútroštátnym súdom, a preto sa nimi nebudem zaoberať. **********

50. Článok 34 ZFEÚ zakazuje množstevné obmedzenia týkajúce sa dovozu alebo opatrenia s rovnakým účinkom. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že každá obchodnoprávna úprava členských štátov, ktorá môže priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť obchodu v rámci Únie, sa má považovať za opatrenie s rovnakým účinkom ako množstevné obmedzenie v zmysle tohto ustanovenia Zmluvy. **********

51. V judikatúre nadväzujúcej na rozsudok Keck a Mithouard Súdny dvor rozhodol, že uplatnenie vnútroštátnych predpisov, ktoré obmedzujú alebo zakazujú niektoré spôsoby predaja, na výrobky pochádzajúce z iných členských štátov, nepredstavuje takúto prekážku, pokiaľ sa tieto ustanovenia uplatňujú voči všetkým dotknutým subjektom vykonávajúcim svoju činnosť na vnútroštátnom území a pokiaľ sa dotýkajú rovnakým spôsobom, právne aj skutkovo, obchodovania s domácimi výrobkami a s výrobkami pochádzajúcimi z iných členských štátov. Ak sú tieto podmienky splnené, uplatnenie predpisov tohto typu na predaj výrobkov, ktoré pochádzajú z iného členského štátu a zodpovedajú pravidlám tohto štátu, nie je takej povahy, aby bránilo prístupu týchto výrobkov na trh alebo mu v tom bránilo viac ako prístupu domácich výrobkov. **********

52. Za týchto okolností zastávam názor, že skutočnosť, že sporný zákon v podstate zakazuje predaj tabakových výrobkov za cenu nižšiu, ako je cena voľne stanovená výrobcom alebo dovozcom, je potrebné považovať za „spôsob predaja“ v zmysle judikatúry Keck a Mithouard.

53. Pravidlá stanovené týmito právnymi predpismi sa netýkajú vlastností tabakových výrobkov, ktoré musia byť uvedené na trh v Belgicku, ale len spôsobov, podľa ktorých sa môžu predávať. **********

54. Z tohto dôvodu je potrebné posúdiť, či sa sporný zákon uplatňuje na všetkých dotknutých obchodníkov vykonávajúcich svoju činnosť na vnútroštátnom území a či ovplyvňuje rovnakým spôsobom, právne aj skutkovo, obchodovanie s domácimi výrobkami a s výrobkami pochádzajúcimi z iných členských štátov.

********** Poznamenám len, že reklama tabakových výrobkov bola predmetom právnej úpravy EÚ, predovšetkým smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/33/ES z 26. mája 2003 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa reklamy a sponzorstva tabakových výrobkov (Ú. v. ES L 152, s. 16; Mim. vyd. 15/007, s. 460), ktorá zakazuje cezhraničnú reklamu tabakových výrobkov.

********** Pozri rozsudok z 11. júla 1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, bod 5.

********** Pozri rozsudok z 24. novembra 1993, Keck a Mithouard, C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905, body 16 a 17. Pozri tiež rozsudok z 10. februára 2009, Komisia/Taliansko, C-110/05, EU:C:2009:66, bod 36.

********** Pozri v tomto zmysle rozsudok z 30. apríla 2009, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, C-531/07, EU:C:2009:276, bod 20.

55. Po prvé je nesporné, že sa sporný zákon uplatňuje bez rozdielu na všetky tabakové výrobky, či už vyrábané lokálne alebo dovážané do Belgicka. Zdá sa, že táto právna úprava dodatočne nezaťažuje dovážané výrobky ani nesťažuje ich prístup na belgický trh, keďže výrobcom alebo dovozcom z iných členských štátov (ako aj z tretích krajín) je ponechaná úplná voľnosť pri stanovovaní ceny ich výrobkov v rozsahu, v akom to považujú za vhodné, a sú teda schopní súťažiť s domácimi výrobcami na rovnakej úrovni.

56. Po druhé, aj keď je schopnosť maloobchodníkov stanoviť ceny tabakových výrobkov značne obmedzená, táto schopnosť nie je úplne vylúčená. V skutočnosti, prinajmenšom teoreticky, nič nebráni maloobchodníkom (predovšetkým veľkým maloobchodníkom), aby vyjednávali s výrobcami alebo dovozcami (vrátane súbežných dovozcov) s cieľom stanoviť nižšiu cenu výrobkov, akou je obvykle používaná cena.********** Za predpokladu, že výrobca alebo dovozca súhlasí s tým, že na kontrolnej známke bude uvedená nižšia cena, predaj tabakových výrobkov za takúto zníženú cenu je a mal by byť prípustný.

57. V zmysle vyššie uvedených úvah teda sporný zákon spadá pod pojem „spôsob predaja“, tak ako je definovaný v rozsudku Keck a Mithouard a považuje lokálne tabakové výrobky a dovážané tabakové výrobky z právneho hľadiska za rovnocenné a v skutočnosti sa naň nevzťahuje zákaz stanovený v článku 34 ZFEÚ.

58. Na druhú otázku je teda potrebné odpovedať v tom zmysle, že článok 34 ZFEÚ nebráni vnútroštátnemu opatreniu, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom alebo dovozcom na kontrolnej známke.

D – *O tretej otázke*

59. Svojou treťou a poslednou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či článok 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ bráni vnútroštátnemu predpisu, akým je sporný zákon.

60. Zdôraznil by som, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že hoci sa články 101 a 102 ZFEÚ týkajú iba správania podnikov a nezaoberajú sa zákonmi alebo inými právnymi predpismi členských štátov, tieto články v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ ukladajú členským štátom, aby neprijímali ani nezachovávali v účinnosti opatrenia vo forme zákonov alebo iných právnych predpisov, ktoré sú spôsobilé zmariť potrebný účinok pravidiel hospodárskej súťaže uplatniteľných na podniky.**********

61. Súdny dvor predovšetkým rozhodol, že k porušeniu článku 4 ods. 3 ZEÚ a článku 101 ZFEÚ dôjde vtedy, ak členský štát nariadi alebo zvýhodní uzatváranie kartelových dohôd v rozpore s článkom 101 ZFEÚ, alebo posilní účinky takýchto dohôd, alebo zbaví svoju vlastnú právnu úpravu jej štátneho charakteru tým, že prenesie zodpovednosť za prijatie rozhodnutí zasahujúcich do oblasti hospodárstva na súkromné hospodárske subjekty.**********

62. V tejto veci nič nenasvedčuje tomu, že situácia v konaní vo veci samej sa môže týkať jednej z týchto troch kategórií okolností.

********** Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. mája 1991, Komisia/Belgicko, C-287/89, EU:C:1991:188, a zo 14. júla 1988, Komisia/Belgicko, 298/86, EU:C:1988:404.

********** Okrem iných pozri rozsudky zo 16. novembra 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, bod 31; z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-94/04 a C-202/04, EU:C:2006:758, bod 46, a zo 4. septembra 2014, API a i., C-184/13 až C-187/13, C-194/13, C-195/13 a C-208/13, EU:C:2014:2147, bod 28.

********** Pozri okrem iného rozsudky z 5. októbra 1995, Centro Servizi Spediporto, C-96/94, EU:C:1995:308, bod 21; z 19. februára 2002, Arduino, C-35/99, EU:C:2002:97, bod 35; z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-94/04 a C-202/04, EU:C:2006:758, bod 47; a zo 4. septembra 2014, API a i., C-184/13 až C-187/13, C-194/13, C-195/13 a C-208/13, EU:C:2014:2147, bod 29.

63. Po prvé sporný zákon neprikazuje ani nezvýhodňuje uzatváranie dohôd v rozpore s článkom 101 ZFEÚ. V skutočnosti, tam kde je minimálna cena stanovená buď jednostranne verejnými orgánmi, alebo automatickým uplatnením právnej normy, neexistuje dôvod, na základe ktorého je možné dospieť k záveru, že zákon, o aký ide vo veci samej, núti dovozcov, výrobcov alebo predajcov uzavrieť kartelové dohody.********** Platí to najmä vtedy, ak vnútroštátna úprava sama osebe postačuje a nevyžaduje vykonávacie dohody, ktoré by boli potrebné na ich vykonanie.**********

64. Po druhé vnútroštátny súd nijakým spôsobom nenaznačuje, že dohody, ktoré sú v rozpore s článkom 101 ZFEÚ, existovali v čase prijatia sporného zákona alebo nadobudli platnosť po jeho vydaní.

65. Nakoniec informácie poskytnuté vnútroštátnym súdom nijakým spôsobom nenaznačujú, že belgické orgány preniesli zodpovednosť na súkromné hospodárske subjekty.

66. Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že článok 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ nebráni vnútroštátnemu predpisu, akým je sporný zákon.

IV – **Návrh**

67. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na otázky položené Hof van Beroep te Brusel (Odvolací súd Brusel) odpovedal takto:

Článok 15 ods. 1 smernice 2011/64/EÚ z 21. júna 2011 o štruktúre a sadzbách spotrebnej dane z tabakových výrobkov, článok 34 ZFEÚ a článok 101 ZFEÚ v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ nebránia vnútroštátnemu opatreniu zakazujúcemu znižovanie ceny za spracovaný tabak, ktoré zaväzuje maloobchodníkov k rešpektovaniu minimálnych cien tým, že im zakazuje použiť pre tabakové výrobky cenu, ktorá je nižšia ako cena stanovená výrobcom alebo dovozcom na kontrolnej známke.

********** Pozri rozsudok z 29. januára 1985, Cullet a Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers, 231/83, EU:C:1985:29, bod 17.

********** Pozri rozsudok zo 17. novembra 1993, Meng, C-2/91, EU:C:1993:885, bod 15, a zo 17. novembra 1993, Ohra Schadeverzekeringen, C-245/91, EU:C:1993:887, bod 11.